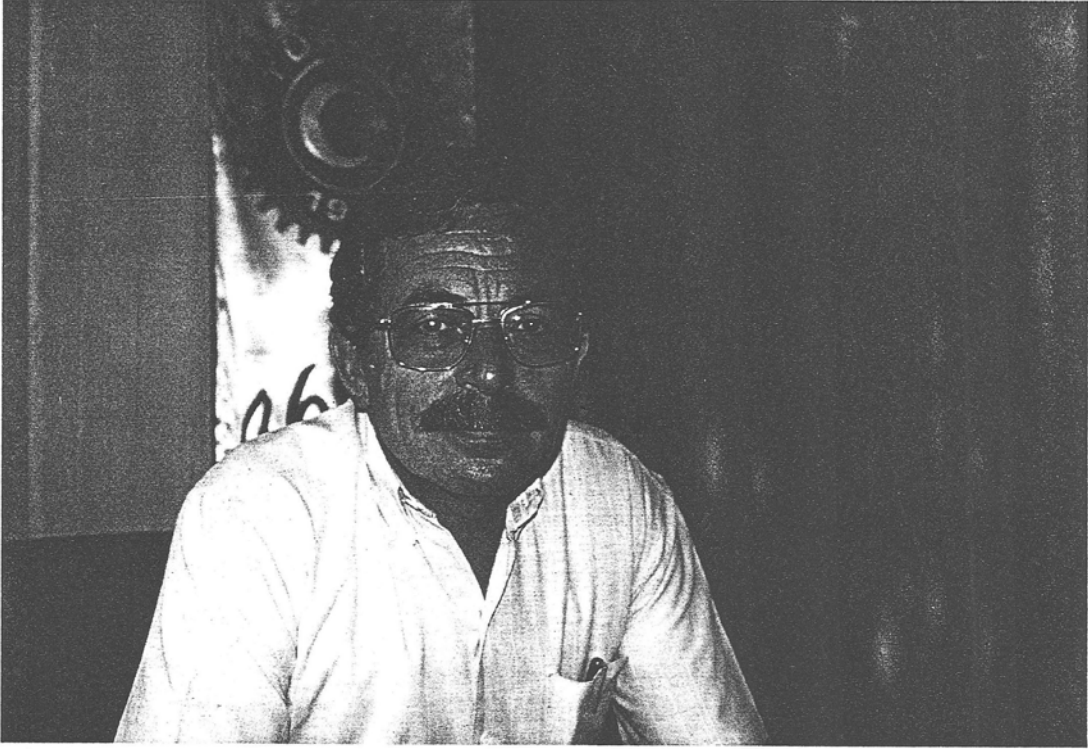

Öyle bir işsizlik geliyor ki!

Yıldırım Koç

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

Türkiye işsizliğin acılarını, tarihinde yaşamadığı bir biçimde tadıyor. Ancak öyle bir işsizlik geliyor ki, bugünkü durumu bile aratacak.

İşsizliğin önemli nedenlerinden biri, yıllardır birbiri ardı sıra yaşanmış ve yaşanmakta olan krizler. 1994 yılında bir kriz yaşadık. 1997 yılındaki Asya Krizi, 1998 yılındaki Rusya krizi, Türkiye'de üretimi olumsuz etkiledi ve işten çıkarmalara yol açtı. 1999, 2000 ve 2001 yıllarında da, birbiri ardı sıra krizler yaşadık ve yaşıyoruz.

Bu krizler, Avrupa Birliği'nin Türkiye'den Kıbrıs konusunda ve

**Özelleştirmelerle
çalışma temposu
yoğunlaştırılıyor, işçi
sayısı azaltılıyor, birçok
işyeri kapanıyor.
Taşeronlaşma ile birlikte
kaçak işçilik daha da
yaygınlaşıyor, çalışma
süreleri iyice uzatılıyor.
Tüm bunlara bağlı
olarak işsizlik daha da
artacak.**

diğer konularda tavizler koparma çabaları sonucunda, ulusötesi sermaye tarafından daha da derinleştirilecek. Bu krizler, Türkiye'yi askeri alanda taşeron olarak kullanmak isteyen ABD'ye karşı ulusumuzun ulusal çıkarlar, bağımsızlık ve ulusal egemenlik temelinde direnmesi karşısında da, belirli güçlerce derinleştirilecek. İşsizlik daha da artacak.

Gümrük birliği, ekonomimizde büyük yıkımlara yol açtı. Şimdi gümrük birliğinin kapsamı genişletilmeye çalışılıyor. Yakın bir gelecekte tarım ürünlerinin de gümrük birliği kapsamına alınması için çalış-

ma yürütülüyor. Ayrıca, "hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi" adı altında, yabancıların Türkiye'de çalışmalarının önündeki engeller kaldırılıyor. İşsizlik daha da artacak.

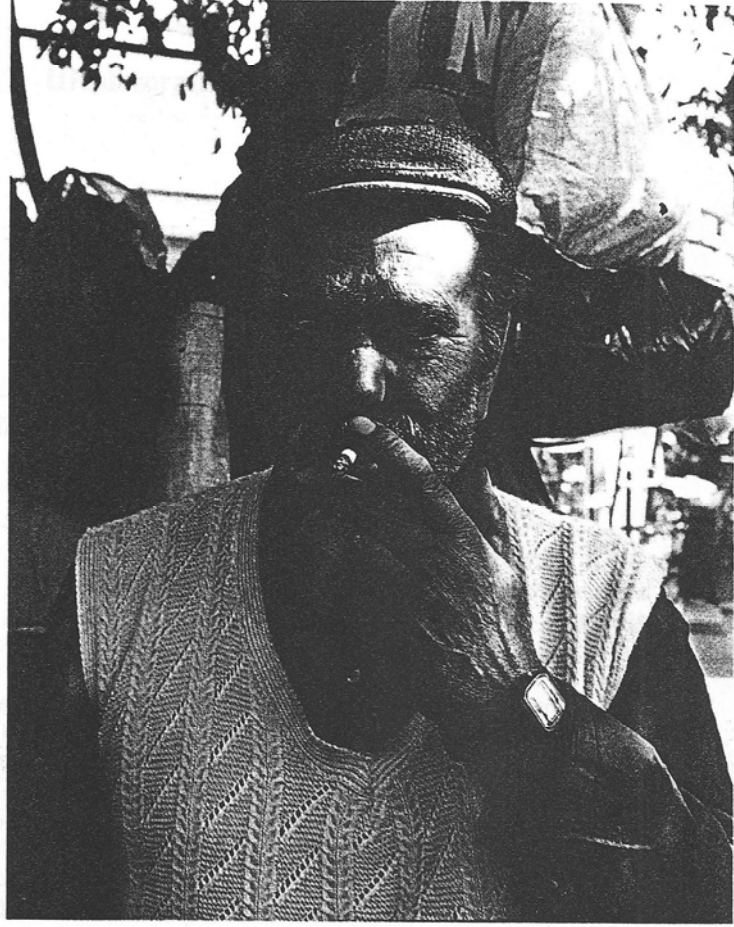
Özelleştirmeler sonrasında işyerleri sendikasılaştırılıyor, çalışma temposu yoğunlaştırılıyor, işçi sayısı azaltılıyor. Özelleştirmelerle birçok işyeri kapandı ve kapanıyor. Taşeronlaşma ile birlikte kaçak işçilik daha da yaygınlaşıyor, çalışma süreleri iyice uzatılıyor. Tüm bunlara bağlı olarak işsizlik daha da artacak.

Yatırımlar durmuş durumda. Nüfus artışı sürüyor. İşgücüne yeni katılanların çalıştırılabileceği yeni işyerleri açılmıyor. Devletin yatırım yapması da engellendiğinden, gençler arasındaki işsizlik yaygınlaşıyor.

Yoksulluk arttıkça, kadınların ve çocukların çalıştırılma eğilimi yükseliyor. Kadınların sağlıklı insan onuruna yaraşır koşullarda çalışması olumlu bir gelişmedir. Ancak kadınlar ayrımcılığa maruz bırakılıyor, kötü koşulları ve düşük ücretleri kabullenmeye zorlanıyor. Çalışma hayatına itilen her çocuk ise, hem geleceğimize bir darbe indiriyor, hem de bir yetişkinin işsiz kalmasına yol açıyor.

Teknolojik gelişme de işgücü talebini kısarak işsizliği artırıyor.

En önemlisi, ulusötesi sermayenin, Avrupa Birliği'nin, ABD'nin, IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmaları nedeniyle tarım göçertiliyor. Bitkisel üretim ve hayvancılıkta büyük bir çöküş yaşanıyor. Tarıma verilen destek ortadan kaldırılıyor. Buna karşılık, temel tarımsal girdilerin fiyatları alabildiğine artıyor. Dünya Bankası'nın talepleri doğrultusunda gündeme getirilen doğrudan gelir desteği ise sorunları çözebilecek miktarda değil. Ayrıca, birçok köylü, çeşitli nedenlerle, bu yardımdan yararlanamayacak. Bu yıl çok sayıda

köylü, elde ettiği ürününü sattığında yaptığı masrafları kurtaramadı. Birçok köylü, giderleri karşılayamacağı için, bu yıl tarlasını ekmeme kararı aldı. Tarımda kısmeti kapanan, ekmeğini şehirde aramaya başlıyor.

Diğer taraftan, Türkiye'de büyük sermayenin ticarete girmesiyle, küçük esnaf ve sanatkar arasında hızlı bir tasfiye süreci yaşanmaya başlandı. Hipermarketler her gün yüzlerce bakkalın, kasabın, v.b. kapanmasına yol açıyor. Dükkanını kapatan da, bir süre sonra bir işyerinde iş aramak için işsizler ordusuna katılıyor.

Türkiye 1929 dünya bunalımı sonrasında genellikle kısa sürelerde ücret karşılığı çalışmak isteyen vasıfsız emeğin (köylülerin) işsizliğini

yaşamıştı. Günümüzde hem işgücüne yeni katılan işçilerin, hem vasıfsız ve topraktan tam olarak kopmamış işçilerin, hem tam olarak mülksüzleşmiş vasıfsız işçilerin, hem vasıflı mavi yakalı işçilerin, hem de ilk defa beyaz yakalı işçilerin (üniversite mezunlarının, yetişmiş personelin) işsizliğini bir arada yaşıyor.

Türkiye'de işsizlerin örgütlü mücadeleye geleneği yok. Bugünkü sıkıntılar, aile içi dayanışmayla, "bu da geçer" umuduyla, "idare et" ile, "Allah daha beterinden saklasın" dilekleriyle, "herkesin durumu kötü, biraz daha dayanalım"la ve "yurtdışına bir kapağı atsak, kurtuluruz" niyetiyle geçiştiriliyor.

Ama öyle bir işsizlik geliyor ki!